

Overname tuinbouwbedrijf Hartman

Hartman, het grootste glastuinbouwbedrijf in Sexbierum en Klazienaveen, wordt overgenomen uitbreiding van 150 tot 200 fte. Duurzaamheid Noord-Nederland met locaties in onder andere door The Fruit Group. De overname zorgt voor een blijft een belangrijke pijler.

Sexbierum blij met meer werkgelegenheid

'Overname is prachtoplossing'

TIENKE WOUDA

De overname van Hartman, de grootste werkgever in Sexbierum, gaat voor meer werkgelegenheid zorgen. Dorpsbewoners en oud-directeur Willem Hartman (71) reageren opgelucht.

REPORTAGE

Het hotel dat vol zit met vrachtwagenchauffeurs. En de Coöp die het druk heeft wanneer Hartman om 16 uur uit gaat. De plaatselijke middenstand plukt de vruchten van de aanwezigheid van het glastuinbouwbedrijf. 'Het bedrijf sponsort ook verenigingen. Hartman zorgt voor leefbaarheid in het dorp', stelt slager Sipke Hiemstra terwijl hij twee satéschijven uit de vitrine haalt.

Even verderop maakt Willem Hartman bij de verwerking van paprika's een van de 400 medewerkers aan het lachen. Een kloppe op de schouder hier, een zwaai daar, Hartman geniet zichtbaar. 'Ik groet iedereen. Ik ben gewoon Willem, niet meneer Hartman. Ik wil tussen de mensen staan. En niet boven de werknemers. Daar heb ik een bloedhekel aan. Wanneer je je tussen de mensen begeeft, dan dwing je respect af.'

Waar collega's, leveranciers en concurrenten hem feliciteren met de overname, zijn het de medewerkers die het moeilijk hebben, merkt hij. 'Ze moeten erg wennen, klampen zich aan me vast met vragen. Ik zeg dat ze juist blij moeten zijn dat het zo gebeurt. Dat hun werk blijft geborgd, en dat de overname ook nieuwe banen oplevert. Een prachtoplossing.'

Een voorbeeld van ketenintegratie, noemen collega's de overname van het glastuinbouwbedrijf van 71 hectare. Hartman maakte de overname vorige week bekend in het stadhuis van Franeker, waar hij de overeenkomst met de Belgische ondernemer Hein Deprez van The Fruit Group ondertekende. De van oorsprong Westlandse glastuinder zocht al tien jaar

Voetballen zorgt voor acceptatie

Het sociale aspect was van groot belang om in Sexbierum geaccepteerd te worden toen hij 48 jaar geleden naar Friesland vertrok, stelt Willem Hartman. Zijn ouders hadden twaalf kinderen, van wie de meesten mee gingen naar Sexbierum. 'Het dorp moest nog wel even wennen, want Westlanders hebben gauw hun antwoord klaar. We konden goed voetballen. We speelden met zijn zevenen in het eerste elftal van AVC Sexbierum. We kregen bestuursfuncties binnen verenigingen. Dat droeg bij aan de acceptatie. Mensen merkten dat we gemakkelijk zijn.'

naar een geschikte overnamekandidaat. 'Mijn stakeholder Albert Heijn vond ook dat ik voor opvolging moest zorgen. Maar dat is niet eenvoudig, bedrijven staan niet in de rij. Het bedrijf is zo groot dat je daar voorzichtig mee moet zijn. Ik was de laatste in de familie die het bedrijf kon runnen. Die zorg moet je aankunnen. Mijn zoon zou er van wakker liggen. Dat is de fout die veel bedrijven nog weleens maken. Ze denken dat hun zoon of dochter het aankan.'

STADSUITBREIDING

Een kleine vijftig jaar geleden streek de familie neer in Sexbierum vanwege stadsuitbreiding van Den Haag. Dat ze uit het Westland vertrokken, daar keken veel glastuinders van op. 'In Friesland ontbrak de kennis, dachten ze. We zouden het daar hooguit twee of drie jaar volhouden. Maar wij waren een jong gezin, we wilden weg en gewoon werken.'

Een andere grote verandering was het niet meer leveren aan de veiling, vanaf 1975. 'Onze stempel op de veiling was te groot.' De stap om een eigen afzetkanaal te zoeken werd niet door zijn familie gedragen. 'Ze vond het gevaarlijk, maakte zich zorgen over de hypotheek. Ik snap dat wel. Maar je moet naar de klant luisteren.' Dat betekent ook dat het bedrijf het areaal biologisch gaat uitbreiden. 'De consument vraagt er naar. Gezondheid is in.'

Dat zal Hartman operationeel niet meemaken. Hij ruimt deze week zijn bureau op. Hij blijft de komende vijf jaar nog wel als commissaris aan het bedrijf verbonden. 'Het stopt, maar het begint ook weer. Hartman blijft Hartman. In de geest zoals Albert Heijn dat graag wil. Dat betekent zorgzaam omgaan met de medewerkers die het bedrijf gemaakt hebben.'

Willem Hartman: 'De medewerkers vinden de overname lastig, maar hun werk blijft geborgd.' Foto: Het Hoge Noorden

'Met aardwarmte veel besparen op gasrekening'

TIENKE WOUDA

FRIESLAND - Met de overname van Hartman komt ook het boren naar aardwarmte dichterbij voor het glastuinbouwbedrijf. Het is het eerste geothermieproject in Noord-Nederland, stelt Jan Willem Rösingh van medefinancier Fûns Skjinne Fryske Energzy (Investeringsfonds voor duurzame energie in Friesland). Naar verwachting starten de voorbereidingen eind dit jaar.

INTERVIEW

Hartman heeft al sinds 2007 met plannen voor geothermie. Waarom heeft het zo lang geduurd?

'Het is een heel complex project. Heel veel heeft te maken met finan-

ciëring, die veel projecten vertraagt. Het gaat om veel geld, zo'n 20 tot 25 miljoen euro. Dit wordt niet gesubsidieerd.

'Het warmtetarief wordt wel gesubsidieerd, via stichting Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE). Door de nieuwe fase waarin Hartman komt, versnelt het aardwarmteproject.

'Omdat het bedrijf wordt uitgebreid, heeft het meer warmte nodig. De totale warmtevraag wordt groter, en hierdoor wordt de businesscase aantrekkelijker.'

Wat zijn de voordelen van geothermie? 'Hartman is een van de grootste gasgebruikers in Friesland. Uitgerkend is dat aardwarmte zo'n 70 procent van het jaargebruik van gas

bespaart. Dat is echt aanzienlijk. 'En het interessante van geothermie bij glastuinbouw is dat bedrijven jaarrond warmte nodig hebben. In de winter om de kassen te verwarmen, en in de zomer om vocht uit de kassen te halen.'

Het is voor het eerst dat in Friesland naar aardwarmte wordt geboord. Zijn

er verschillen met het Westland?

'De geologie in Friesland is uitermate geschikt om naar aardwarmte te boren. Daarbij komt dat de temperatuurgradiënt in Friesland hoger is dan in West-Nederland.

'Kort gezegd komt dat erop neer dat je minder diep warmer water naar boven haalt. De watertemperatuur op 2,5 tot 3 kilometer diepte ligt net

boven het kookpunt, op zo'n 104 graden.'

Verwacht u dat meer glastuinders in Friesland overstappen op geothermie?

In het Westland zijn al groepen tuinders die samen naar aardwarmte boren. Het zou ook heel mooi zijn als glastuinbouwers in Friesland dat gaan doen.

'We zien dat, nu de economie weer wat opleeft, meer tuinders overstappen op geothermie.

'Sinds 2008 is op veertien glastuinbouwlocaties in Nederland naar aardwarmte geboord, waaronder het Westland, maar ook in de Koekoekspolder.

'Daar komen dit jaar nog ten minste twee locaties in het Westland bij.'

Jan Willem Rösingh van Fûns Skjinne Fryske Energzy

Hartman is een van de grootste gasgebruikers in Friesland. Aardwarmte bespaart 70 procent van het jaargebruik van gas.

Eigen foto